

BOTKYRKA

FÖRSAMLINGSBLAD

NR 5 2017

VAR
INTE
RÄDD

ETT BARN ÄR FÖTT | JULKLAPPAR | ELD | JULKONSERTER | MUMIN
TULLINGE | KALENDER | JULSPEL | JUL I GEMENSKAP | ADVENT

I VÄNTANS TIDER...

Vi väntar.

I bilkön. I väntrummet. I telefonkön. På tunnelbanan.
Vi väntar på den rätta. På antagningsbeskedet.
På att konserten ska börja. På lottovinsten.
Vi väntar på maten. På kompisen. På att det ska nappa. På bättre tider.

Ibland väntar vi bara en kort stund.
Andra gånger kan det kännas som att vi har väntat hela livet.

Väntan gör oss frustrerade. Väntan skapar oro.
Väntan gör oss pirriga. Väntan skapar framtidstro.

Väntan ger oss tid att tänka.
Ibland tar vi den medvetet. Ibland får vi den omedvetet.

Väntan är granne med förväntan. Och snart börjar den stora "förväntans-tiden".
Speciellt om man är barn.

Med start på första advent räknar vi ned.
Vi öppnar lucka för lucka. Vi gör små stopp under vår väntan.
Lucia. Julsånger. Pepparkaksbak. Julblommor. Och rätt var det är. Så öppnar vi lucka 24.

När vintern är som mörkast bryter ljuset igenom. Vi har väntat och räknat ned.
Ordet advent betyder ankomst.
Adventstiden firar vi inför julen då Gud kommer till världen och föds som barnet Jesus.

Vad väntar du på?

Här intill hittar du en alternativ julkalender.
Om små hjälteåd i "förväntans-tiden".
Det är Svenska kyrkan i Umeå som tagit fram dem. Och vi här i Botkyrka får låna den. Och det gör vi gärna.

ALTERNATIV JULKALENDER 2017

SMÅ HJÄLTEDÅD I VARDAGEN

1 Håll upp dörren för någon

4 Säg tack minst fem gånger

2 Skriv en uppmuntrande kommentar på nätet

5 Fråga någon hur hen mår

7 Lyssna och låt ett samtal handla helt om den som är framför dig

10 2:a advent: Läs något om Nobelpristagarnas gärningar

11 Berätta för någon vad du beundrar hos hen

14 Skicka ett julkort till någon som är ensam

15 Försök att uppskatta saker du tar för givet

18 Be för människor som tvingas fly från krig

19 Cykla, promenera eller ta bussen istället för bilen

23 Lämna en julklapp, gärna hempysslad, på allmän plats med en lapp "Varsågod"

3 1:a advent: Tänd ett ljus och be en bön för någon som har det tungt

6 Sortera ut något du kan ge vidare

8 Släpp någon före i kön

9 Bjud någon på en pepparkaka

12 Skriv "glöm inte att du är värdefull" på en lapp och lämna på en synlig plats

16 Hör av dig till någon du inte pratat med på länge

20 Plocka upp skräp på marken och släng i en soptunna

24 4:e advent: Njut av julens mirakel och minns, ett barn kan förändra världen!

13 Lucia: Fundera på hur du kan vara ett ljus i mörkret för barn i utsatthet

17 3:e advent: Skicka tre sms fyllda av kärlek

21 Testa att äta något vegetariskt

22 Ha tålmod, stressa inte

INNEHÅLL

12

2000 ÅR GAMMALT MANUS

SID 12-15

Redan i början av oktober börjar det pratas om det. Var har vi Jesusbarnet? Vem vill vara Maria? Presenterna då, håller de ett år till? Det handlar om julspelet som församlingens skolbarn bjuds in till. En tradition som det satsas stora resurser på och är lika spännande varje år.

EN VIT JUL

SID 28

Helena Enoksson, legitimerad psykoterapeut, funderar kring vår relation till rädsla och den annalkande julen.

28

6

ELDKONSTER OCH FAMILJELIV

SID 6-9

Allt började på ett scoutläger i Thailand 2002, där Sara och Marcus träffades första gången. 15 år senare har de gift sig, flyttat till villa och nyligen blivit föräldrar. De kombinerar föräldraskapet med ett stort intresse för scouting och eldshower.

PLATS I STALLET

SID 20

Det finns så många som står där och ser på världen som genom ett stort skyltfönster som längtar efter en ängel som skall komma och börja samtalet med orden var inte rädd. Du får också plats i stallet, Guds kärlek och omsorg räcker också till dig, skriver prästen Anna-Lena Eriksson.

20

ÅTT VÄXA UPP PÅ EN SOPTIPP

SID 22

Sopor, och ännu mer sopor, så långt ögat når. Och en stank av avfall, avföring och orättvisa. Ronald, 11, och Boyet, 9, vuxit upp på Manillas största soptipp.

22

NÄR JULDAGSMORGON GLIMMAR...

SID 11

JULKLAPPAR

SID 18-19

JUL I GEMENSKAP

SID 25

LUTHER OCH JULMUSIKEN

SID 27

TULLINGE KYRKA

SID 16-17

FÖRSTA HJÄLPEN VID SORG

SID 24

MARK LEVENGOOD I HALLUNDA

SID 25

ADVENT OCH JUL I BOTKYRKA

SID 30-31

Nu är det jul igen...

Vi tolkar alltid händelser och berättelser utifrån oss själva. Utifrån våra egna erfarenheter, kunskaper och känslor. Men de ändras som bekant hela tiden. Och tur är väl det. En berättelse kan därför ge nya impulser från gång till annan.

Som förälder är det märkbart påtagligt. Ta till exempel berättelsen om Jesus födelse. Har inte direkt reflekterat över det tidigare, men hur var Jesus som bebis egentligen? Glad eller kinkig? Pigg eller trött? Hårig eller helt kal på huvudet?

Och hur var det för Josef och Maria att föda i ett stall? Hur reagerade de på att plötsligt vara tre istället för två? Vilka tankar flög genom huvudet på dem när Jesus gav upp sitt första skrik?

Ta bara det där med barnskrik. Alla föräldrar har nog varit med om att deras värdefullaste tillgång som alldeles nyss så fridfullt låg och sov och såg ut som godheten själv på bara ett par sekunder kan förvandlas till en skrikande båge. Är man lite orutinerad kan det sätta rejäl fart på stresshormonerna.

Tänk om Jesus satte upp värsta kolikskriket precis när de tre vise männen skulle överlämna guldet, myrran och rökelsen. Kan vara svårt som förälder att till fullo uppskatta presenter i en sådan stund.

Eller det där med blöjor. Det är väl troligen ett mer nutida problem, vilken blöja man ska välja. Ska det vara Pampers eller Libero? Ica eller Coop? Eller kanske något namnlöst märke?

Hur många skyddsbarriärer ska det vara? En, två eller kanske tre? Ska det vara delfiner eller nallar på? Att vara förälder innebär att ständigt befinna sig i en valsituation.

Oavsett om det gäller blöjor, bilbarnstolar eller dagis. Vi kanske har betydligt fler val att göra idag, men grundinställningen är nog tidlös. Vi vill göra de val som är bra för vårt barn. Och detta tror jag Maria och Josef brottades med även om det kanske inte handlade om bilbarnstolar och blöjor för deras del. Att vara förälder var nog lika ansvarsfullt och givande då som nu.

Även fast jag både hört och läst julevangeliet tidigare så ska jag ta tillfället i akt i år igen. För det har hänt en hel del i mitt liv sedan förra julen så vem vet vilka perspektiv som kommer att öppna sig denna gång.

I våra kyrkor kommer julevangeliet att berättas igen. Med musik. Med ord. I drama. Varför inte ta del av det utifrån dina erfarenheter? Dina tankar. Dina känslor.

Välkommen till en fullmatad jultidning på temat "Var inte rädd".

Med hopp om en trevlig advent och en god jul!

Redaktionen genom Andréas Lindström, trebarnspappa och formgivare

PS I denna tidning möter du två nyblivna föräldrar, Sara och Marcus, som kombinerar föräldraskapet med eldshower. Det har jag aldrig gjort i mitt föräldraskap...

BOTKYRKA FÖRSAMLINGSBLAD #5. 2017

REDAKTÖR: Daniel Claesson, daniel.claesson@svenskakyrkan.se

REDAKTION I DETTA NUMMER: Ann-Christine Blixth, Arne Hyckenberg,

Inga-Britt Rova, Beatrice Lönnqvist, Daniel Claesson, Andréas Lindström

FOTO FRAMSIDA: Arne Hyckenberg ILLUSTRATION BAKSIDA: Royne Mercurio

FORM: Andréas Lindström, september, andreas@september.se

ANSVARIG UTGIVARE: Beatrice Lönnqvist, beatrice.lonnqvist@svenskakyrkan.se

DISTRIBUTION: Posten UPPLAGA: 32 600 ex

TRYCK: Stibo Printing Solutions OMSLAGSFOTO: Arne Hyckenberg

Trycksak
5041 0004

MEDARBETARE I DETTA NUMMER

ANN-CHRISTINE BLIXTH

Arbetar med ledningsstöd och strategifrågor. Julafton ska hon fira precis som vanligt med barn och barnbarn. På julafton hoppas hon på att orka vara med på julnattsmässan. Det är något särskilt med att fira mässa så där mitt i natten. Det blir så påtagligt att något händer.

DANIEL CLAESSION

Kommunikatör i Botkyrka församling. Det är tradition för honom att inleda julen med samling vid krubban på julaftons morgon. Sedan väntar gröt hos hans föräldrar, Kalle Anka och därefter julmat (fast egentligen tycker Daniel att julmaten är ganska överskattad). På juldagen går han upp alldeles för tidigt för att hinna till julottan kl 7. Även detta är tradition sedan många år.

Foto: Johannes Söderberg

BEATRICE LÖNNQVIST

Kyrkoherde som tycker bättre om adventstiden än själva julen. Första adventsgudstjänsten är väldigt speciell för henne och hon kombinerar den alltid med lussekatter och ohälsosamt många pepparkakor. I år önskar hon sig en Frälsarkrans i julklapp (den gamla har gått sönder) och den sten som hon mest behöver är bekymmerslöshetspärlan.

ARNE HYCKENBERG

Har varit fotograf sedan 80-talet. Den känsla man har för en plats är ofta sammansatt av många olika intryck. Så tänker jag att det är med bilden av Tullinge kyrka i det här numret av vår tidning. När man suddar ut väggarna flyttar altaret, ikonerna och korset ut i naturen. Samtidigt strömmar ljuset in och utsikten öppnas mot den fantastiskt vackra kyrkogården och mot sjön.

INGA-BRITT ROVA

Ledamot i kyrkofullmäktige och kyrkoråd. Kyrkvärd i Tumba kyrka. Julen borde vara vit och kall och man ska se norrsken på kvällen, så som man gjorde i barndomens Norrbotten. Men det var så länge sen att jag förmodligen romantiserar det. Familjen missar ogärna Kan du vissla Johanna och Karl-Bertil på julafton. Julmiddagen är förstås viktig men vi har begränsat rätterna till sådant vi gillar. Inga måsten för traditionens skull. Dagen slutar i regel med julnattsmässan från Rom.

ANDRÉAS LINDSTRÖM

Arbetar med kommunikation. Gärna tillsammans med idéorganisationer. Gillar att vandra på decembergator med massor av julbelysning. Gärna med snö under fötterna. På julbordet måste det finnas rödbetor och norrländskt messmör. Ja, och julmust förstås.

BARNVAGNEN

»I Mirjam Edlunds barnvagn finns allt som ett litet barn och hennes föräldrar kan behöva. Vagnen är lastad med leksaker, blöjor, kläder, jongleringskäglor och alltid minst en penna.«

KASSAR

Används till exempel när Marcus och Sara åker och handlar mat.

SERVETTER

Används vid blöjbyten, amning och mycket mer.

BLÖJOR

Alla småbarnsföräldrar vet att man alltid måste ha med sig blöjor.

PLÅSTER

Ett litet första hjälpen-kit med plåster och bandage kan alltid vara bra att ha med sig.

SKÖTVÄSKA

En ryggsäck fylld med allt som behövs för att göra blöjbyten så smidiga som möjligt.

LEKSAKER

När det blir långtråkigt i vagnen får Mirjam något roligt att leka med.

**VAR
INTE
RÄDD
Ä**

JONGLERINGS- KÄGLOR

Mamma Sara och pappa Marcus tycker om att jonglera.

EXTRAKLÄDER

Det går åt flera omby-
ten varje dag när man är
liten och nyfiken.

BITRING

När Mirjams tänder
kliar får hon bita på en
av sina bitringar.

EN PENNA

Sara och Marcus håller på med
geocaching, där man letar efter
behållare som gömts på olika
ställen. När de hittar en behållare
noterar de det i en logg och då
behöver man en penna.

De har inte blivit mer rädda
sedan de fick barn, utan som
vuxna gör de fortfarande
samma saker. Men de är ändå
lite mer "vardagsrädda" och
håller till exempel koll så att
dottern Mirjam inte ramlar ur
soffan när hon kryper. Möt
Sara och Marcus som kombi-
nerar föräldraskapet med ett
stort intresse för eldshower.

ELDKONSTER, SCOUTING OCH FAMILJELIV

Allt började på ett scoutläger i Thailand 2002, där Sara och Marcus träffades första gången. 15 år senare har de gift sig, flyttat till villa och nyligen blivit föräldrar. De kombinerar föräldraskapet med ett stort intresse för scouting och eldshower.

TEXT: Daniel Claesson FOTO: Arne Hyckenberg

Värmen slår emot oss när Sara blåser på sin fackla och ett stort eldklot uppenbarar sig. För familjen Edlund är detta inget konstigt, men å andra sidan är eldshower ett av deras stora intressen.

10 månader gamla Mirjam sitter i pappa Marcus famn och tittar fascinerat på elden. Hon verkar också vara van vid eld.

Marcus och Sara träffades första gången i december 2002, när båda var med på ett scoutläger i Thailand. Där och då pratade de inte så mycket med varandra, men efter lägret fick de kontakt igen via sociala medier.

Under sju år chattade de någon gång om året, men sedan bestämde de sig för att träffas igen. Och bara några dagar efter det blev de ett par.

Marcus bodde i Åkersberga och Sara i Södertälje, så de reste mycket för att kunna träffas. Sedan fick Sara jobb i Norrtälje och då var det naturligt för henne att flytta in hos Marcus.

– Vi flyttade ihop redan efter tre månader. Men våra familjer sa inte så mycket om det faktiskt. Mina föräldrar verkade mest nöjda med att jag hade fått jobb och stadgat mig, berättar Sara.

SYMBOLISKA DATUM

Den 10 juli 2012 förlovade de sig, på dagen ett och ett halvt år efter att de blivit ett par. De förlovade sig under en kajaktur och firade genom att dricka champagne ur kåsor och äta jordgubbar. Två år senare var det bröllop i Tveta kyrka, fredag den 13 juni 2014.

Just fredag den trettonde var också ett symboliskt datum eftersom deras flyg till scoutlägret i Thailand avgick fredag den 13 december.

Som bröllopsresa valde de att åka på ett annat stort scoutläger. Den här gången i Japan.

– Det var ett jamboree, ett likadant scoutläger som det i Thailand där vi träffades. Det var ett sätt att binda ihop säcken, säger Sara.

HAR ALLTID VELAT HA BARN

Både Sara och Marcus har egentligen alltid velat ha barn. Och när de hade gift sig, åkt på bröllopsresa och köpt hus kände båda att det var dags. När Sara blev gravid var båda lyckliga, men nervösa.

– Det var skräckblandad förtjusning. Hur skulle jag fungera som förälder? Skulle jag klara av det? Jag läste

på en del, men insåg snart att alla barn är olika och att det inte finns någon mall som man kan följa, berättar Marcus.

En sak var båda Sara och Marcus bestämda med – de ville inte veta om de skulle få en pojke eller flicka.

– Det skulle absolut vara en överraskning fram till födseln. Och även om vi hade vetat så skulle det inte ha påverkat någonting. Vi hade köpt samma kläder och leksaker och uppfostrat på samma sätt, säger Sara.

FÖRÄNDRADE RUTINER

Livet har förändrats sedan Mirjam föddes i januari. Marcus och Sara berättar att de har blivit lite mer låsta, att de inte bestämmer över sina liv själva på samma sätt.

Förut var de ofta hemma hos vänner till sent på kvällarna, nu måste familjen åka hem tidigare för att Mirjam ska sova. Men de gör fortfarande samma saker som tidigare, bara inte lika ofta.

– Vi vill inte se barn som ett hinder. Vi kan såklart inte göra allt precis som vi gjorde förut, men livet kan å andra sidan inte alltid vara som förut heller, berättar Sara.

I somras åkte Mirjam på sitt allra första scoutläger, tillsammans med sina föräldrar. Och det gick bra, även om Marcus och Sara fick tänka på vad de tog med sig och ändra en del rutiner för att passa Mirjam.

MAGISKT FÖRSTA MÖTE MED ELD

Marcus intresse för eldshower väcktes när han var 13-14 år och såg en person uppträda med eld-poi (boll av eld på kedjor) på ett scoutläger. Marcus berättar hur han i det ögonblicket blev lockad att själv testa.

– Första gången jag provade eld-poi var det magiskt. Ljudet och värmen från elden var helt fantastisk, särskilt i mörkret, säger han.

När Sara och Marcus blev ett par fick Sara testa eld-poi och sedan även jonglering och eldblåsning.

I början tyckte hon att det var lite läskigt, men ändå roligt och det gav en stor adrenalinkick. I dag är hon inte rädd längre, men tänker alltid mycket på säkerheten i det hon gör.

Sedan snart sex år är de en del av gycklar- och eldshowgruppen Brightside. De uppträder ganska ofta med eldshower och gyckleri. Och det har de fortsatt göra även sedan Mirjam föddes. De vågar fortfarande göra samma konster med eld. Det enda som egentligen har förändrats är att Sara och Marcus inte längre kan uppträda samtidigt, om de inte har någon barnvakt.

– Jag tror inte att vi har blivit mer rädda sedan vi fick barn, vi gör fortfarande samma saker. Men man är ändå lite mer vardagsrädd och får hela tiden hålla koll så att Mirjam till exempel inte ramlar ur soffan när hon är där och kryper, säger Sara.

LITE VUXNARE NU

Föräldraskapet är en ny fas i deras liv och både Sara och Marcus känner sig lite äldre och mer vuxna. Sara menar att människor i hennes närhet tittar annorlunda på henne sedan hon fick barn.

Tidigare såg många henne som en ungdom, trots att hon fyllt 30 år, men nu ser de henne som en vuxen. Som förälder måste man ta ansvar på ett annat sätt, men enligt Marcus har det inte inneburit en stor förändring.

– Jag har nog växt upp lite, men annars tycker jag att jag är samma människa som förut. Jag har nog inte förändrats riktigt lika mycket som Sara, säger han.

»Jag tror inte att vi har blivit mer rädda sedan vi fick barn, vi gör fortfarande samma saker.«

VAR
INTE
RÄDD

Stilla natt...

Kring advent och jul sjunger vi dem om och om igen. Jul- och adventspsalmerna. De har en förmåga att skapa en speciell känsla som vi förknippar med det som hör julen till. Våra kyrkor fylls nu med advents-, lucia- och julmusik. Allt det som händer i advents- och juletid hittar du dygnet runt på svenskakyrkan.se/botkyrka men du kan självklart hitta det här i tidningen också!

LÄS MER PÅ SID 30-31.

Inomhusgranar

Den första rapporterade svenska inomhusgranen är från 1741, men det dröjde innan seden spred sig utanför godsens och herrgårdarna. Först kring 1900 hade den trängt bort de äldre mer bondska trädprydnaderna och utomhusgranarna även ute i stugorna.

Julklappar

En stor jultradition är att ge och få julklappar, men när började vi med detta? Jesus fick gåvor när han föddes, men traditionen att ge presenter vid högtider är äldre än så.

LÄS MER PÅ SID 18.

Återvinn granen

Även om granen barrar och ser tråkig ut kan den vara till nytta. När du lämnar din gamla gran på återvinningscentralens behållare för trädgårdsavfall mals den ner för att sedan komposteras. Komposten används sedan vid tillverkning av jord.

En gran utan barr kan också användas som stöd för sommarens klättrväxter. Klipp bort de grenar som du inte behöver och låt krasse eller blomman för dagen få ge den gamla granen ett nytt utseende.

*Men ängeln sade till dem:
"Var inte rädda. Jag bär bud till er om en stor glädje, en glädje för hela folket. I dag har en frälsare fötts åt er i Davids stad, han är Messias, Herren. Och detta är tecknet för er: ni skall finna ett nyfött barn som är lindat och ligger i en krubba.»*

LUKASEVANGELIET KAP 2

JULBASAR!

Lördagen 9 december slår portarna upp till årets julbasar i Ängskyrkan (Storvretsv/Toppv). En dag då du bl a kan fika gott, fynda på loppmarknaden, vinna fina priser på lotterierna och "meta" i fiskdammen. Basaren öppnar kl 11.00 men caféet öppnar redan kl 10.30. Kl 14.00 är det andakt och därefter auktion. Alla pengar som kommer in går till internationellt hjälparbete genom EFS-mission och Svenska kyrkans internationella arbete.

3 DECEMBER- TÄNDS FÖRSTA ADVENTSLJUSET!

Nyår

2017 går över i 2018. Summeringar blandas med ovisshet och förväntningar. Det gångna året avslutas med nyårs-
messa i Botkyrka kyrka kl 11.00, Ljuset
kyrka kl 11.00, Ängskyrkan kl 17 samt
nyårsbön i Tullinge kyrka kl 16.
Det nya året börjar med nyårsbön och
konsert kl 16.00 i Tumba kyrka.

Luciakonserter i Tullinge

Lördagen 9 och söndagen 10 december
kl 16 är det dags för de
traditionsenliga Luciakon-
serter i Tullinge kyrka med
barn- och diskantkörerna.
Biljett krävs

Juldagsmorgon

*När juldagsmorgon glimmar får vi sjunga med i julpsalmerna. Julotta firas i
Botkyrka kyrka, Lida idrottskyrka och Tullinge kyrka kl 07.00.*

DANSLEKAR, KÖTTBULLAR & JLSÅNGER!

Firar du jul på egen hand eller kanske inte alls?

För sjätte året ordnas "Jul i gemenskap", tre timmar med julmat, julgodis, julmusik och julkrubba, för stora och små, i Tumba kyrka på julafton kl 13-16. Alla är välkomna!

Anmäl gärna om du/ni kommer till Carl-Johan Rapp Freed, 08-534 709 45 eller carl-johan.freed@helamanniskan.se Välkommen att fira jul tillsammans!

ADVENT

Adventsstjärnorna som lyser i många fönster påminner om stjärnan som lyste ovanför stall-
let i Betlehem där Jesus föddes.

UTOMHUSGRANAR

De första julgranarna i Skandinavien var utomhusgranar och så kallade julruskor. Seden med utomhusgran är gammal och hade ursprungligen troligen någon typ av magisk betydelse, som skydd mot onda makter i samband med mörkret kring midvintern.

V
Ä
L
S
I
G
N
A
D
J
U
L

IDAG

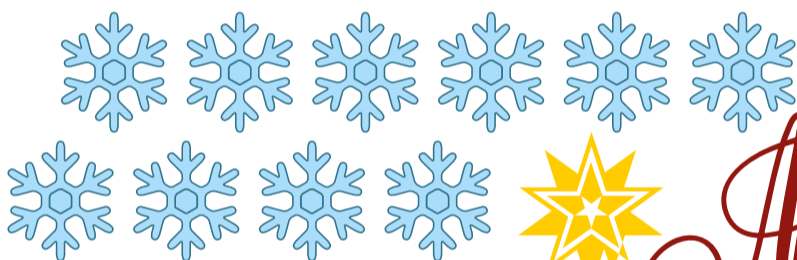
HAR EN FRÄLSARE FÖTTS

Åt er i

DAVIDS STAD

Herren
OCH

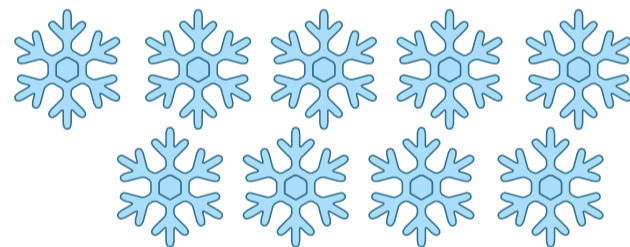

DETTA ÄR
TECKNET FÖR
ER:

Han är

Messias,

ni skall finna ett nyfött barn
som är lindat och
ligger i en krubba

Redan i början av oktober börjar det pratas om det. Var har vi Jesusbarnet? Vem vill vara Maria? Presenterna då, håller de ett år till? Det handlar förstås om julspelet som församlingens skolbarn bjuds in till. En tradition som det satsas stora resurser på och är lika spännande varje år.

2000 ÅR

gammalt manus

TEXT: **Ann-Christine Blixt** FOTO: **Arne Hyckenberg**

Christina Hofgren är präst i Tullinge och har varit med om många julspelet genom åren. Hon började sin karriär som ängel, men är numera herden som både är den som får se Jesusbarnet först och som är berättaren i spelet. Den rollen är hon mycket nöjd med:

– Herden är en viktig person. Trots att han inte har någon märkvärdig position i samhället blir han första vittnet som ser Guds son. Det betyder mycket för mig.

LEK OCH ALLVAR

Sju personer är med i Tullinges julspelet. Sju engagerade personer som med glädje tar sin roll på allvar. Under repetitionen diskuteras rolltolkningar och förflyttningar.

Detaljerna måste fungera för alla. De som varit med flera gånger lär under lek och allvar upp de nya rollinnehavarna. Det blir ständigt små förbättringar.

Manuset är ju skrivet för nästan 2000 år sedan, men det är viktigt att göra det tydligt. Christina, eller Cina som hon ofta kallas, tycker att det är viktigt att barnen kan ta till sig budskapet:

– Det är viktigt att barnen får ta del av de stora livstolkande berättelserna i samband med de stora högtiderna. Julevangeliet är ju grunden för vårt julfirande. Därför antränger vi oss för att göra det lättillgängligt för barn.

INDRAGNA I SPELET

Under själva programmet blir barnen indragna i spelet. De får vara med och sjunga och svara på frågor ”vad är ett härbärge för något egentligen?”

Det märks att barnen hänger med, inget stök eller prat. Även lärarna blir involverade:

– Vi brukar be någon av lärarna att vara den tredje vise mannen, säger Christina Hofgren. Det är en roll

utan repliker. Det tycker de är roligt och barnen tycker det är jättekul att få se sin lärare vara med i spelet med en strut på huvudet och en present i handen.

POPULÄRT

Det behövs inte så stor rekvisita, det är de små detaljerna som gör det. Gröna mattor i en hög blir herdarnas äng, stjärnan som tänds är i själva verket det stora korset på väggen i kyrkan.

Även själva rummet och musiken bidrar till att lyfta berättelsen. För det är ingen tvekan om att julspelet är populärt:

– Vi har fått så mycket uppskattning för julspelet, både då skolor och förskolor kommer, men också på

julafton. Det har varit ett sådant gensvar och då är det en glädje för oss att göra det år efter år, avslutar Christina.

Fotnot: Julspelen är populära bland skolor och förskolor. Hundratal barn får varje år vara med om den spännande berättelsen om hur Gud föds som människa. I år spelas det julspelet i fyra av församlingens kyrkor, Ljusets kyrka i Hallunda, Tumba kyrka, Tullinge kyrka och Ångskyrkan. I Tullinge kyrka kan du se julspelet även på julafton, kl 09.30 och 11.00.

Förra året kom 450 barn från förskolan och skolan i Tullinge. På julafton uppfördes spelet två gånger inför sammanlagt 339 personer.

Om Skolkyrkan

Skolkyrkan vill vara en resurs i skolans arbete och ett stöd för elever och lärare. Programmet vänder sig till elever från förskolan upp till årskurs 6 och utgår från skolans läroplan. Vi finns dessutom som stöd för både elever och skolpersonal i krissituationer och självårdssamtal.

UR PROGRAMMET:

S:t Botvidspel:

Lär känna vårt eget helgon

Påsk- och julspelet:

Inför de stora helgerna bidrar vi med berättelserna

Liv, död och etik:

Vi talar om de stora livsfrågorna som vi alla möter

Hur ser en kyrka ut?

Guidning i kyrkorummen, se en kyrkoorgel, klättra upp i tornet.

KONTAKTA SKOLKYRKAN:

Norra Botkyrka: Britt Löf, britt.lof@svenskakyrkan.se

Tullinge: Stina Allenback Degerheim,

stina.allenback.degerheim@svenskakyrkan.se

Tumba: Joel Ottestig joel.ottestig@svenskakyrkan.se

Ångskyrkan: Erik Belani erik.belani@svenskakyrkan.se

Julspel i Tullinge kyrka
december 2016 fångat av
fotograf Arne Hyckenberg

Julevangeliet

LUKASEVANGELIET KAPITEL 2 VERS 1-20

Vid den tiden utfärdade kejsar Augustus en förordning om att hela världen skulle skattskrivas.

Det var den första skattskrivningen, och den hölls när Quirinius var ståthållare i Syrien. Alla gick då för att skattskriva sig, var och en till sin stad.

Och Josef, som genom sin härkomst hörde till Davids hus, begav sig från Nasaret i Galileen upp till Judeen, till Davids stad Betlehem, för att skattskriva sig tillsammans med Maria, sin trolovade som väntade sitt barn.

Medan de befann sig där var tiden inne för henne att föda, och hon födde sin son, den förstfödde. Hon lindade honom och lade honom i en krubba, eftersom det inte fanns plats för dem inne i härbärget.

I samma trakt låg några herdar ute och vaktade sin hjord om natten. Då stod Herrens ängel framför dem och Herrens härlighet lyste omkring dem, och de greps av stor förfäran. Men ängeln sade till dem:

"Var inte rädda. Jag bär bud till er om en stor glädje, en glädje för hela folket. I dag har en frälsare fötts åt er i Davids stad, han är Messias, Herren. Och detta är tecknet för er: ni skall finna ett nyfött barn som är lindat och ligger i en krubba."

Och plötsligt var där tillsammans med ängeln en stor himmelsk här som prisade Gud:

"Ära i höjden åt Gud och på jorden fred åt dem han har utvalt."

När änglarna hade farit ifrån dem upp till himlen sade herdarna till varandra:

"Låt oss gå in till Betlehem och se det som har hänt och som Herren har låtit oss veta."

De skyndade i väg och fann Maria och Josef och det nyfödda barnet som låg i krubban. När de hade sett det, berättade de vad som hade sagts till dem om detta barn. Alla som hörde det häpnade över vad herdarna sade.

Maria tog allt detta till sitt hjärta och begrundade det. Och herdarna vände tillbaka och prisade och lovade Gud för vad de hade fått höra och se: allt var så som det hade sagts dem.

» Tullinge kyrka«

Tullinge kyrka är belägen på en osedvanligt naturskön plats. Stora lärkträd kantar uppfarten mot entrén och bakom kyrkan öppnar sig en vidsträckt utsikt över Tullingesjön. Kyrkan byggdes med hjälp av insamlade medel och gåvor, och blev klar och invigdes 1958. Tullinge parkkyrkogård, som omger Tullinge kyrka, invigdes 1974. I kyrkogårdens omedelbara närhet finns ett gravfält från järnålderns senare del, säkert delvis från tiden strax före kristendomens ankomst till bygden.

FOTO: Arne Hyckenberg

JULKLAPP

En stor jultradition är att ge och få julklappar, men när började vi med detta? Jesus fick gåvor när han föddes, men traditionen att ge presenter vid högtider är äldre än så.

TEXT Daniel Claesson

FOTO & ILLUSTRATION: Daniel Claesson, Unsplash

ÄLDRE ÄN JESUS

Man kan tro att de första julklapparna är de vise männens gåvor till den nyfödde Jesus – guld, rökelse och myrra. Men redan då hade romarna gett gåvor till varandra i samband med högtider under flera hundra år.

FRÅN NYÅRSGÅVA TILL JULKLAPP

På 1000-talet gav rika svenskar ofta nyårgåvor till varandra. Men på 1700-talet var denna tradition helt borta och i stället gav vi varandra presenter vid jul.

OMSÄTTER MÅNGA MILJARDER

Julhandeln omsätter enorma pengar. Bara i Sverige beräknas att förra årets julhandel omsatte 77,7 miljarder kronor.

BÖRJADE MED ETT VEDTRÄ

Ordet julklapp kommer från 1600-talet då det fanns en tradition i Sverige av att knacka (eller klappa) högt på dörren till ett hus och sedan slänga in ett vedträ eller en annan skämtpresent. Ofta hade man även skrivit en elak vers på presenten. Det är en föregångare till dagens julklappsrim.

ÖPPNAS PÅ JUL-AFTON I SVERIGE

I många länder delas julklapparna ut på juldagen, men i Sverige är traditionen att dela ut dem på julafton. Det beror på att man i Sverige förut räknade att en ny dag började när det blev mörkt. Julaftonskvällen räknades därför som juldagen och då kunde man dela ut julklapparna.

JULTOMTENS UPPGIFT

I Sverige på 1800-talet sa man ofta att julbocken delade ut julklapparna. Men i början av 1900-talet tog jultomten över den rollen. Den svenska jultomten kommer av flera traditioner, bland annat våra hustomtar. Amerikanska Santa Claus har också spelat stor roll i jultomtens utveckling.

**VAR
INTE
RÄDD**

TILL DIG/DEN... SOM VILL UTFORSKA KRISTEN TRO

100 frågor om Gud och 200 svar av
Mikael Mogren

Tänk att få fråga en biskop vad man vill! Det fick människor i Västerås stift göra när Mikael Mogren blev biskop där. Det blev frågor om allt mellan himmel och jord, bokstavligen. Mikael valde ut 100 frågor som han, liksom Martin Luthers Lilla katekes, svarar på med två svar ett långt och ett kort. Frågorna handlar om allt möjligt, till exempel: Är korset inte som elektriska stolen? Jag har vilodag när det passar mig, är det något fel med det? Hur blir jag en bedjare? Mikael's svar på den sista frågan är kort och konkret: Stäng av mobilen!

TILL DIG/DEN... SOM REDAN HAR ALLT MEN SOM TYCKER OM PLASTFIGURER

Tysklands mest sålda leksak det här året är en Martin Luther i plast! Det är företaget Playmobil som låtit göra den för att uppmärksamma reformationsåret. Martin kommer med teserna på ett blad av plast och finns att köpa i församlingens alla kyrkor.

TILL DIG/DEN... SOM VILL ATT DINA JULKLAPPAR SKA HA EN HÖGRE MENING

Köp vad som helst i Svenska kyrkans internationella gåvoshop. En jordbrukskurs, hygienpaket eller ett skolstöd så hjälper du människor i utsatthet. gavoshop.svenskakyrkan.se

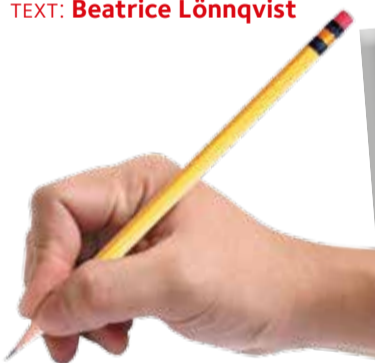
Julklappstips

Kanske går du i julklappstankar.
Till någon i familjen. Till någon vän. Till dig själv...
Här hittar du några tips.

TEXT: Beatrice Lönnqvist

TILL DIG/DEN... SOM TYCKER OM ATT SKRIVA

Skriv ett hederligt, gammaldags brev till någon som du tycker om. Om du inte kommer på vad du ska skriva så fyll i följande meningar;
Jag tycker om att vara med dig därför att
Du är bra på...
När du... bubblar det av skratt i mig.
Slå in ditt brev i julpapper och lägg under granen!

TILL DIG... SOM MÖTT JESUS MEN SOM INTE TROR ATT DET ÄR MÖJLIGT

Jag mötte Jesus: bekännelser av en motvilligt troende av Charlotte Rørth
Den danske journalisten Charlotte Rørth är på reportageresa i Spanien. Hon besöker en kyrka och där möter hon Jesus i egen hög person. Det blir ett omtumlande möte därför att Charlotte aldrig har trott på Gud eller varit särskilt mycket i kyrkan. I boken får man följa hennes väg till att förstå händelsen, hon utforskar hjärnans kapacitet tillsammans med forskare, hon börjar yoga och hon pratar med präster. Hon blir som besatt av sin upplevelse och det håller på att kosta henne äktenskapet och arbetet. Det är en annorlunda berättelse om en kvinnas väg till tro och till kärlek.

TILL DIG/DEN... SOM VILL BÄRA SPECIELLA SMYCKEN

Köp en Frälsarkrans i någon av församlingens kyrkor. Armbandet består av vackra stenar och varje sten symboliserar något viktigt, som dopet, kärleken och Gud. Armbandet påminner dig om att du är älskad av Gud och att Gud alltid delar ditt liv.

VAR
INTE
RÄDD
Ä

PILAT'S i stallet

VAR INTE RÄDD! Så började samtalet mellan ängeln Gabriel och Maria. Var inte rädd jag har bud från Gud, sa ängeln. Du skall föda en son Guds son och ge honom namnet Jesus.

PÅ NYTT närmar vi oss jul. Glädjens högtid när vi människor får den finaste presenten någonsin, vi blir påminda om Guds kärlek till oss människor. Guds son som föds som ett litet barn i ett stall. Var inte rädd du lilla människobarn, det skall gå dig väl.

EN HELG då gemenskap är viktig, förberedelser och alla traditioner, rulla köttbullar, baka lussebullar och pepparkakor, städa och göra fint.

MEN.

MEN DET FINNS så många som står där och ser på världen som genom ett stort skyltfönster som längtar efter en ängel som skall komma och börja samtalet med orden: var inte rädd. Du får också plats i stallet, Guds kärlek och omsorg räcker till dig.

DET FINNS många som inte tycker om julen som känner sig rädda, ensamma, utanför, erfarenheterna kring jul är dålig. Ser vi dem i allt vårt stök? Vill vi se dem?

HUR SKULLE DET vara om vi sa till vår nästa. Var inte rädd. Du är älskad för den du är, du duger i Julens gemenskap i stjärnans sken, där får också du vara, det finns en plats för dig. Jesus föddes i det enkla men hans uppdrag var stort.

MIN JUL BESTÅR av många möten, fira gudstjänst, berätta det stora i glädjens budskap, om Jesu födelse. Jag firar jul med många i *Jul i gemenskap* i Tumba kyrka. Där kommer vi att äta, sjunga, vara tillsammans i god gemenskap.

TILL VARANDRA får vi säga God Jul. Var inte rädd. Guds kärlek räcker till oss alla.

*Anna-Lena Eriksson
präst / distriktsledare i Ångskyrkan*

»Du får också plats i stallet,
Guds kärlek och omsorg
räcker till dig.«

ATT VÄX UPP PÅ EN SOPTIPP

Boyet och Ronald
växte upp på Manillas
största soptipp.

Sopor, och ännu mer sopor, så långt ögat når. Och en stank av avfall, avföring och orättvisa. Här, på Manillas största soptipp har Ronald, 11, och Boyet, 9, vuxit upp.

– Jag drömmer om att få hjälpa andra barn som bor i Tondo, säger Boyet.

TEXT: Anna Wahlberg FOTO: Kat Palasi/IKON

Det går inte att värja sig mot stanken. Urin, avföring och ruttna matrester... Utanför ett skjul skäller en fastkedjad, mager hund. En äldre man river upp en plastpåse och börjar sortera gammal mat. Han lägger små kycklingbitar i en hög. Han samlar till familjens middag.

STÖRSTA SOPTIPPEN

Det har nyligen regnat, och vi klafsar i leran. På den upptrampade sopstigen ligger gamla blöjor, trasiga glasflaskor och hopknycklad plast.

Vi är i stadsdelen Tondo, där Manillas största soptipp breder ut sig. Här bor och arbetar tusentals familjer. En av familjerna är Ronalds och Boyets.

Deras föräldrar är arbetslösa, dessutom missbrukar mamman droger. Vi hälsar på i familjens krypin, som är tillverkat av kartongbitar och tygrester.

Här finns inga sängar, de sover direkt på marken. På en plaststol, i det ena hörnet, sitter pojknans mamma. Hennes blick är frånvarande. Hon har en bebis på armen, och uppenbarligen ännu ett barn i magen – som är stor och rund.

– Här växte bröderna upp. De har aldrig gått i skolan. På dagarna har de sorterat skräp på soptippen för att hjälpa till med familjens försörjning, säger April Rose Mosheni Tabrizi, socialarbetare på Bahay Tuluyan.

COCA-COLA PÅ PÅSE

Bröderna Boyet och Roland har nyligen flyttat till Bahay Tuluyan. I dag är de i Tondo för att hälsa på familj och vänner.

– Våra vänner bor i Tondo, men vi vill ändå bo på Bahay Tuluyan. Vi vill gå i skolan. Vi vill lära oss saker. Och vi vill äta oss mätta, säger Roland.

Brödernas pappa har sett fram emot sönnernas besök. Han överraskar dem

med en Coca-Cola. Vanlig Coca-Cola på burk har han inte råd med. Han har köpt Coca-Cola i en hopknuten plastpåse med ett sugrör som sticker ut.

Ronald och Boyet skiner upp. De tar emot påsen, och dricker snabbt upp läskan. Sen säger de hej då, och pappan försvinner iväg på en cykel.

UTANFÖR SAMHÄLLET

Bahay Tuluyans mobila team åker till soptippen ett par gånger i veckan. De leker med barnen och bjuder på mat. Det var under ett sådant besök som personalen fick upp ögonen för brödernas familj. Först var det brödernas lillebror som fick dem att reagera.

– Han var bara fyra månader och han var kraftigt undernärd. Mamman hade i princip bara matat honom med vatten sedan han föddes. Det är ett under att han överlevde. Han togs omedelbart till sjukhus, där han fick stanna i över en månad. Nu mår han mycket bättre och har lagt på sig i vikt, säger April Rose Mosheni Tabrizi, och visar mobilbilder på en leende liten pojke.

Mamman tittar på bilden, men visar ingen reaktion.

I familjen finns ytterligare några syskon, bland annat en flicka som vill följa med sina bröder till Bahay Tuluyan

Gång på gång säger hon till volontärarbetaren: ”Jag vill vara med er”. Men mamman vill inte. Hon tycker att flickan är för liten för att flytta.

– Familjen har levt väldigt utsatt, helt utanför samhället. Inget av barnen fanns registrerade någonstans. Ingen var vaccinerad, och ingen har någonsin gått i skolan, säger April Rose Mosheni Tabrizi.

Bröderna tvingades tidigt bli självständiga. Sen de lärde sig att gå har de jobbat på soptippen. De har sorterat skräp, och letat efter mat.

– ”Pagpag” kallar vi matresterna. På tagalog betyder ”pagpag” att ”skaka bort smuts”. Vi skakar matresterna så att allt smuts faller bort. Sen kan vi äta maten, säger Ronald.

PÅHOPPAD

Konflikterna mellan rivaliserande gäng pyr under ytan, och mitt under vårt besök i Tondo blir Ronald påhoppad av tre barn från ett rivaliserande gäng.

Han släpas på marken och skrapar upp sidan av överkroppen. Vi är tvungna att fort bege oss tillbaka till Bahay Tuluyan. Barnen hostar ikapp i bussen på väg tillbaka till centret. Många barn som lever på gatan har tuberkulos.

På Bahay Tuluyan får de sin medicin. Sen är det middagstid. De större barnen hjälper till med matlagningen – i dag serveras svart ris, grönsaker, tofu och

kyckling. Ronald och Boyet äter med god aptit, de lämnar inte ett riskorn på tallriken.

HAND I HAND

Ronald vill bli polis, Boyet vill jobba inom armén.

– Jag drömmer om att få hjälpa andra barn som bor i Tondo, säger Boyet. De konstaterar att livet ser väldigt olika ut – här på Bahay Tuluyan och i Tondo.

– Här får vi duscha varje dag. I Tondo duschar vi en gång i veckan. Då betalar vi för vattnet, säger Boyet.

– Vi saknar våra syskon, men vi vill vara här på Bahay Tuluyan, säger Ronald.

Det är kväll, och barnen gör sig redo för natten. Bröderna somnar först av alla. De sover tätt intill varandra på madrasser på golvet. De håller varandra i handen.

JAG ÄR ETT LIV

Min röst ska höras. Min önskan är enkel.

Alla barn har rätt till ett liv utan hot, våld och övergrepp. Tillsammans ger vi kraft till en bättre framtid.

SWISHA
VALFRITT BELOPP
TILL 9001223

SMS:a LIV till 72 905 och ge 100 kr
PG 90 01 22-3 | BG 900-1223
svenskakyrkan.se/julkampanjen

Svenska kyrkan
INTERNATIONELLT ARBETE

medlem av
actalliance

Första hjälpen vid sorg är en samling konkreta tips på hur man kan hjälpa medmänniskor i sorg – både på arbetsplatser och privat.

Första hjälpen vid sorg

En färsk Sifo-undersökning visar att många känner stor osäkerhet i mötet med andra människors sorg – och vill bli bättre på att vara ett stöd för vänner och kollegor. Som ett stöd har därför Svenska kyrkan tagit fram Första hjälpen vid sorg.

Första hjälpen vid sorg är en samling konkreta tips på sådant som medmänniskor, vänner och kollegor kan göra för den som sörjer. Tipsen utgår från Svenska kyrkans erfarenhet av att stötta människor i sorg i olika faser i livet. Syftet är att hjälpa till i mötet med andras sorg.

Första hjälpen-kittet erbjuds som affisch och broschyr och finns även på svenskakyrkan.se

– Första hjälpen vid sorg kan inte ta bort smärtan men kan kanske hjälpa oss att hjälpa varandra. Sorgen är lika viktig att ta hand om som sårn. Vi

får ofta frågor om hur man kan hjälpa medmänniskor i sorg, och vår erfarenhet är att enkla saker spelar stor roll. Att ta kontakt är viktigt, säger Ingrid Edgardh, präst i Svenska kyrkan med lång erfarenhet som sjukhuspräst.

BÄTTRE PÅ ATT MÖTA SORG

Sifo-undersökningen bygger på 4 200 intervjuer och har gjorts på uppdrag av Svenska kyrkan. Den visar att 95 % anser att det är viktigt att finnas där för människor som sörjer, samtidigt som många är osäkra

i mötet med andra människors sorg. Nära 7 av 10 (68 %) har upplevt att de inte vetat vad de ska göra eller säga till en person som sörjer. 71 % skulle vilja bli bättre på att möta människor som sörjer. Bland unga, 18-29 år, uppger nästan 4 av 5 (79 %) att de vill vara bättre förberedda.

7,5 KM

I slutet av oktober skickades Första hjälpen vid sorg ut till 2000 företag i hela landet. Organisationer och andra arbetsplatser välkomnas också att beställa affischer och broschy-

rer gratis på Svenska kyrkans webbplats.

– Vi menar att mötet med sörjande också är en personalfråga. På varje arbetsplats finns en första hjälpen-låda med bandage och sårtvätt ifall någon skulle skadas. Den tar vi för given. Men när en anställd drabbas av sorg står många handfallna. Vi hoppas att våra tips ska hjälpa fler att känna sig bättre förberedda nästa gång någon i deras omgivning sörjer, säger Gunilla Löf Edberg, nationell samordnare för Jourhavande präst, vid kyrkokansliet i Uppsala.

Om undersökningen

Undersökningen genomfördes av Kantar Sifo under perioden 20 september–5 oktober 2017. I webbintervjuerna deltog 4 200 personer (200 från varje län) i åldrarna 18–79 år. Resultatet i korthet:

- Sorg är viktigt. 95 % tycker att det är viktigt att finnas där för människor som sörjer någon. Fler kvinnor (97 %) än män (93%) svarar att påståendet stämmer i någon grad.

- Det finns en osäkerhet förknippad med att möta människors sorg. Nära 7 av 10 (68 %) har någon gång upplevt att de inte vetat vad de ska göra eller säga till en person som sörjer. Personer yngre än 50 år uppger detta i högre utsträckning.

- 68 procent anser att vi i Sverige generellt sett är dåliga på att hantera sorg. Kvinnor (73 %) anger detta i högre grad än män (64 %). Personer i åldersgruppen 50–64 år anger i högst utsträckning att påståendet stämmer (72 %).

- Kvinnor är mer bekväma med att möta sörjande människor. Kvinnor (63 %) svarar i högre grad än män (49 %) att de är bekväma med att möta sörjande människor. 34 procent av männen och 19 procent av kvinnorna anser att det är så obehagligt att möta människor i sorg att det är något som de försöker undvika.

- Det som upplevs som svårast i mötet med sörjande är vad man ska säga (51 %), rädslan för att tränga sig på (43 %) och att veta vad som är okej att göra (33 %). Endast 8 procent upplever att inget är svårt när de möter sörjande.

- Många vill bli bättre på att möta sörjande människor, särskilt unga. Totalt 7 av 10 (71 %) skulle vilja bli bättre på att möta människor som sörjer. Fler unga, 18–29 år (79 %) skulle vilja bli bättre på detta, jämfört med äldre.

- Mer än var fjärde (28 %) har någon gång ångrat hur de agerat när någon varit i sorg. Varannan (55 %) har inte ångrat hur de har agerat. I åldersgruppen 18–29 år anger 32 procent att de ångrat hur de agerat när någon sörjt.

Film om Botvid

Botkyrka församling har tagit fram en film om Sankt Botvid och Botkyrka kyrka.

Det här är en kortfilm om Sankt Botvids liv och död och om Botkyrka kyrka.

Ingemar Sörqvist, präst i Botkyrka församling, berättar om Botvids liv, död och varför han är betydelsefull även idag. Håkan Lindström, arkeolog,

berättar mer om Botkyrka kyrka och hur den har förändrats genom åren.

Filmen är ca 13 minuter lång och kan ses på församlingens webbplats svenskakyrkan.se/botkyrka, eller på YouTube.

Foto: Unspalsh

Jul i gemenskap

På julafton är det "Jul i gemenskap", tre timmar med julmat, julgodis, julmusik och julkrubba, för stora och små, i Tumba kyrka.

På julafton klockan ett öppnas dörrarna till Tumba kyrka för jul i gemenskap för dem som firar jul på egen hand eller kanske inte alls.

Det är för sjätte året som Jul i gemenskap ordnas i Botkyrka. Och det är fler och fler som kommer.

– Jag tror att det beror på ett ökande behov, men också att

det finns en större acceptans för att fira lite alternativt, säger Carl-Johan Freed, konsult på Hela Människan som tillsammans med flera kyrkor i Botkyrka och Salem står bakom Jul i gemenskap.

– Vi börjar med glögg, sen blir det julbord, ringdans runt granen och tävlingar. Vi kommer också att ha en samling

kring krubban, berättar prästen Anna-Lena Eriksson.

Alla är välkomna!

Anmäl gärna om du/ni kommer till Carl-Johan Rapp Freed, 08-534 709 45 eller carl-johan.freed@helamanniskan.se Carl-Johan om du vill får du gärna ge gärna en frivillig gåva på plats eller via swish 123 526 2068

Någon att tala med

Självavård är det traditionella namnet för samtal under tystnadsplikt med präst eller diakon. Självavårdssamtalet kan handla om allt mellan himmel och jord och behöver inte vara av specifikt "själslig" eller "andlig" natur. Allt mänskligt är lika viktigt.

Allt som sägs inom självavårdssamtalet behandlas under tystnadsplikt. Självavård är kostnadsfri

och vanligtvis kan du snabbt få en tid för samtal med någon av församlingens präster eller diakoner. Det finns inga krav på att du ska kalla dig kristen eller vara medlem i Svenska kyrkan.

Varmt välkommen att ta kontakt med präst för samtal när du behöver någon att dela dina tankar och känslor med!

Hädanefter i Botkyrka

Beatrice Lönnqvist, Botkyrka församlingens nya kyrkoherdevill att alla ska kunna ta del av hennes vardag och se hur det är att vara kyrkoherde.

Därför har hon startat Instagram-kontot *@hadanefteribotkyrka*, som alla är välkomna att följa och kommentera.

Foto: Unspalsh

■ **Stor påverkan i vardagen.** För femte året har Ipsos i Sverige undersökt vilka varumärken som har störst påverkan på vårt vardagsliv. På "tio i topplistan" i "Most influential brand" återfinns internationella jättar som Google, Apple och Facebook men även Svenska kyrkan.

■ **Mark Levengood i Hallunda.** I år är det 100 år sedan Finlands självständighet, vilket uppmärksammas på många sätt i Finland och Sverige. I mitten av november besökte Mark Levengood Ljusets kyrka pratade om ämnet "Finns det några kulturella skillnader mellan/hos oss?". Och intresset var rekordstort och Ljusets kyrka var mer än välfylld.

Foto: @hadanefteribotkyrka

■ **Stöd till rohingyer på flykt.** Allt fler rohingyer flyr våldet och förföljelsen i Myanmar. Sedan våldet intensifierades i augusti har över 600 000 människor sökt skydd i Bangladesh, hälften är kvinnor och barn.

Svenska kyrkans internationella arbete stöder insatser för dem som anlant till lägren längs den bangladeshiska gränsen. Insatserna ska förbättra livet för flyktingar som nu bor i tillfälliga skydd och lever under svåra förhållanden. Det handlar om att säkerställa att de har tak över huvudet, mat, hygienartiklar, rent vatten och skydd.

Våldet mot rohingyer i Myanmar intensifierades i slutet av augusti och har utlöst en massiv och snabb tillströmning till Bangladesh och skapat en kritisk humanitär nödsituation. Över hälften av dem som flytt bor i tillfälliga bostäder med liten tillgång till hjälp.

De flesta som lämnat Myanmar har vandrat över 50 kilometer och många lider av trauma, utmattning, sjukdomar och hunger. Nio av tio av de nyanlända flyktingarna har bara mat för en måltid per dag.

På grund av att många tvingas bo trångt och utan rent vatten och säker sanitet är risken för smittsamma sjukdomar är mycket hög.

Svenska kyrkans internationella arbete tar emot gåvor till arbetet för rohingyer som tvingats på flykt. Gåvor tas emot via:

SMS – skicka PÅ FLYKT till 72905 och ge 100 kronor Swisha valfritt belopp till 9001223, skriv PÅ FLYKT i meddelandet

■ **Nyhetsbrev.** Vill du ha information om kommande gudstjänster, konserter och annan verksamhet i Botkyrka församling? Fyll i formuläret på www.svenskakyrkan.se/botkyrka/nyhetsbrev för att börja prenumerera på vårt nyhetsbrev, helt kostnadsfritt. Du får ett brev ungefär en gång i månaden om de kyrkor du väljer.

■ **Akut självavård.** Jourhavande präst är Svenska kyrkans sätt att erbjuda akut självavård som kompletterar den självavård som erbjuds i församlingarna. Telefonjouren nås via 112 och är öppen alla dagar mellan 21.00 och 06.00. Samtalet är gratis och syns inte på din telefonräkning. Väntetiden brukar vara ca fem minuter. Den som svarar är präst inom Svenska kyrkan och har absolut tystnadsplikt. Samtalet bandas inte.

112

● Hallelujakören

På första advent kommer Messias av G F Händel - Del I, delar av del II samt Hallelujakören att klinga i Botkyrka kyrka. Medverkar gör Botkyrka Motettkör med vänner tillsammans med orkester med tidstypiska instrument. Allt under ledning av Elisabeth Haag.

■ Första advent 3/12-16.00, Botkyrka kyrka, fri entré – kollekt. Flera advents- och julkonserter hittar du på sid 30-31 i denna tidning!

Foto: Arne Hyckenberg

@TomaSjodincitat

”Att tänka på någon är ett sätt att vara tillsammans.”

■ På ”@TomaSjodincitat” tweekas tankvärda citat från författaren Tomas Sjodin

Illustration: Anna Blåder

Kyrkor huvudroll i ny barnbok

I barnboken Den hemliga resan får läsaren följa med på ett äventyr, både i tid och i kyrkorum. Tillsammans med gammelmormor Anna besöker Maja och John sju Stockholmskyrkor i jakten på deras gemensamma släkt-historia. Boken släpps i mitten av februari.

TEXT: Martina Croner

Den hemliga resan är skriven av barn- och ungdomsförfattaren Ulf Nilsson med illustrationer av Anna Blåder. Det är första gången de arbetar tillsammans. Samarbetet drog igång ordentligt under våren 2017 när Ulf och Anna åkte runt bland kyrkorna i Stockholms stift för att hämta kunskap och inspiration.

– Vi gav oss iväg på en liknande resa som den Anna, Maja och John gör i boken, berättar Ulf.

Idén om att ta fram en barnbok för att berätta om det kyrkliga kulturarvet kom från början från Stockholms stift. För att realisera idén inleddes ett samarbete med Verbum förlag.

– Kyrkan är en del av vårt kulturarv och ska vara ett öppet rum dit alla människor är välkomna. Det fina

med våra kyrkomiljöer är att de rymmer så många olika berättelser. Här möts glädje och sorg, vardag och fest, nutid och dåtid. Boken är ett sätt att berätta om allt detta, säger stiftsantikvarie Rickard Isaksson, en av initiativtagarna bakom boken.

Boken inleds med att barnen Maja och John ska hälsa på sin gammelmormor Anna på seniorboendet.

■ Författaren Ulf Nilsson och illustratören Anna Blåder har gjort barnboken Den hemliga resan.

De vill inte alls åka dit för de vet att gamla människor hör dåligt, bjuder på svag saft och pratar jättelångsamt. Dessutom säger de alltid ”Vad stor du har blivit”.

Vad Maja och John inte vet är att Anna har en hemlig plan. Hon har hittat ett brev från en släkting som berättar om deras familjs historia långt tillbaka i tiden. Tillsammans med Anna ger sig barn-barnsbarnen ut på en spännande resa i både tid och kyrkorum. Med hjälp av taxiföraren Samah och hans hund Djingis, åker de till olika kyrkor där släktens berättelse speglas i kyrkornas historia och arv.

– Jag tycker det är häftigt med Bibeln och kyrkan och skulle nog kalla mig lite lagom troende. Det är väl ett passande uttryck i Sverige, säger Ulf och ler.

Han har själv intresserat sig för släktforskning och på samma sätt som i boken är det kvinnornas historia han utforskat. En universitetskurs om Stockholms historia har också visat sig vara till stor nytta när han skrev boken.

STOR FRIHET

Både Ulf och Anna uttrycker att de haft stor frihet att berätta sin historia både i text och i bild.

– För mig växte mycket fram när jag läste Ulfs fina manus. Det var ganska klart från början hur huvudkaraktärerna skulle se ut, medan andra delar har fått utvecklas under resans gång. Det handlar både om helheten och detaljerna som måste bli rätt, berättar Anna.

Ulf fyller i:

– Man bara älskar Annas illustrationer, de har en underbar karaktär. Kolla bara på gammelmormor och alla detaljer som finns att upptäcka där. De koriga stödstruporna och den lite krumma hållningen. Fantastiskt!

Merparten av kyrkorna som nämns i boken finns inte i verkligheten men har getts typiska drag av olika kyrkor i Stockholm. I Annas illustrationer göms ofta flera kyrkor i en och samma bild och det har varit ett medvetet val.

– Vi har velat lyfta fram det typiska snarare än det exakta. Det är också ett sätt att inkludera läsa-reen att själv fantisera och skapa sina egna associationer, menar Anna.

Slutversionen av manuset är nu levererat och endast ett fåtal illustrationer återstår innan boken går i tryck, strax innan jul. I mitten av februari kommer boken ut till försäljning.

Rickard Isakssons förhoppning är att den kommer få stor spridning, både i församlingarnas barn- och ungdomsgrupper, i skolor och bland allmänheten.

– Att jobba med kulturarv och historia är viktigt då frågan är direkt kopplad till medlemsfrågan. Med boken ger vi tillbaka något till en av våra viktigaste målgrupper, barnen och deras föräldrar. Man brukar ju säga att kyrkorna inte ska vara museer, men jag tror att vi i kyrkan måste jobba lite mer som ett museum, avlutar han.

■ Kom och sjung med på Centralen

För femte året i rad kommer sången att fylla centralhallen på Stockholms Centralstation. Allsångsledare är domkyrkokantor Gary Graden, som tillsammans med domkyrkoorganist Mattias Wager får musiken att lyfta under valven. På programmet står de mest älskade och populära julsångerna. Alla som vill kan vara med och sjunga. Inga noter behövs. Textmaterialet finns på bildskärm. Kom med och sjung!

■ Torsdag den 30 november, Stockholms centralstation, kl 17.00–ca 18.00 och 18.30–ca 19.30.

Foto: Magnus Aronsson

■ Mycket av det som händer i Botkyrka församling hittar du dygnet runt på svenskakyrkan.se/botkyrka

Luther och julmusik

Det finns många Lutherpsalmer i vår psalmbok från 1986. Kyrkomusiker Elisabeth Edström har botaniserat bland hans advents- och julpsalmer.

TEXT: Elisabeth Edström

”Det finns, näst efter teologin, inte någon konst, som kan mäta sig med musiken [...] Ingenting på jorden är kraftigare än att göra de sorgsna glada, de modfällda frimodiga, minska avunden och hatet; ty säger jag: inget är kraftigare än musiken.”

Ja, Martin Luther älskade musik. Han var sångare och lutspelare. Han komponerade och skrev nya psalmtexter. På universitetet i Erfurt fördjupade han sig i logik och retorik, i geometri och astronomi - och i musik. Konsten är Guds skapelseverk och uttryck för Hans godhet. Luther menar att man tjänar och lovar Gud genom att sjunga, predika, spela orgel och musicera.

Vi har ca 20 Lutherpsalmer i vår psalmbok från 1986 - några där han skrivit texten, andra musiken och i några är både text och musik av Luthers hand. Här koncentrerar vi oss på hans advents- och julpsalmer.

112 *”Världens Frälsare kom här”* är vår psalmboks äldsta psalm. Den går tillbaka ända till biskop Ambrosius 300-tal. Luthers översättning från 1524 blev den mest kända och ligger nära den latinska texten. Melodin är medeltida, men Luther anpassade den något efter sin text för att en församling skulle kunna sjunga med.

125 *Julvisan ”Från himlens höjd”* skrev Luther för sina barn - för de julspel man höll i hemmen och skolorna. Texten visar dramat vid krubban med olika personer som agerade och med konkreta detaljer - hade alltså barnperspektiv.

I de första svenska översättningarna blev det mer en undervisande psalm för vuxna, men med Alf Henriksons bearbetning fick vi åter glädjen och det lite naiva hos barnet. Till Luthers text användes tre olika melodier, men den vi har i psalmboken är komponerad av Luther själv. De korta upptakterna gör den så mycket roligare att sjunga!

I psalmen 126 *”Ett barn är fött”* har vi J O Wallins översättning av Luthers psalm 125, dvs. delar av verserna 2, 8, 10 och 11 i psalmboken från 1819 och 1937 (nr 63).

Vem som gjort den förkortningen vet vi inte. Melodin har folkmusikaliska drag och sjöngs gärna i söndagsskolorna, fanns i frikyrkliga sångböcker och nu i psalmboken 1986.

431 *”Dig vare lov, o Jesus Krist”*. Vers 1 är en tysk julvisa från 1300-talet, övriga verser är skrivna av Luther. Musiken är medeltida från Wittenberg. I äldre psalmböcker står J O Wallin som bearbetare av den svenska texten - dock inte i psalmboken från 1986. Där står enbart A Frostenson 1977.

I Evangelisk-lutherska kyrkan i Finlands svenska psalmbok från 1986 har man behållit den grekiska texten ”kyrie eleis(on)” i versernas slutrader, (i stället för ”Åra vare Gud”). Det ger, enligt mig, slutfrasen större rättvisa från musikalisk synpunkt. På samma sätt gör J S Bach i sina tonsättningar av denna koral (Juloratoriet)

Till julkretsen får vi väl också räkna *martyriepsalmen 477*, att sjungas på Den helige Stefanos dag, annandag jul. I vers 4 talas om ”Guds vittnen fånglas nu som förr”. Där står O Hartman som författare på grundval av Luthers text. Även om Hartmans översättning ligger 40 år tillbaka i tiden, är texten ständigt aktuell.

Man får nog säga något liknande om musiken. Båda de melodier vi har i psalmboken - 237 *”Vår Gud är oss en väldig borg”* och 477 *”Vårt fäste i all nöd är Gud”* är bearbetningar av originalet i Luthers egen psalmbok.

Kan inte låta bli att nämna ytterligare en *Lutherpsalm*, 32 *”O gläd dig Guds församling nu”*, en av Luther:s äldsta psalmer, spridd på flygblad 1523. En central

■ Porträtt av Martin Luther målat av Lucas Cranach den äldre (1472–1553)

sång för Luther, att bara tron rättfärdiggör, och att det är Guds nåd som verkar. Verserna 4-5 talar om julens under: ”Guds Son var lydlig mot sin Far, kom till mig här på jorden. En jungfrus sköte honom bar och han blev här min broder”.

Frostensons översättning från 1977/1986 står Luther-texten nära med sitt åskådliga bildspråk och sin dramatik. Därför kom den in den ekumeniska delen i psalmboken 1986 som nr 32.

Men kyrkomötet ville också ha kvar den gamla översättningen av O Petri/O Forsell, som placerades i den senare delen av psalmboken med nr 345.

Fotnot: En del sakuppgifter är hämtade ur *”Psalternas väg”, kommentarer till text och musik i Den svenska psalmboken, band 1, utgiven på Wessmans förlag.*

**VAR
INTE
RÄDD
Ä**

Vad är egentligen rädsla? Vi bad Helena Enoksson, legitimerad psykoterapeut, att fundera kring vår relation till rädsla.

EN VIT JUL

TEXT: **Helena Enoksson** FOTO: **Arne Hyckenberg**

En vinter är det inte som vanligt i Mumindalen. Mumintrollet har nämligen vaknat ur sin vinterdvala, trots att det fortfarande är mitt i vintern. Detta har aldrig tidigare inträffat.

Yrvaket gnuggar han sig i ögonen och stiger förundrad ut i snölandskapet. Allt är nytt och okänt. Och kallt! Nå det skulle väl gå att hantera om det inte var för alla knytt och skrutt som springer runt hysteriska av rädsla för något, tydligen fasansfullt, som snart ska inträffa.

Mumintrollet har svårt att bringa klarhet i vad det handlar om. Det enda han får ur dem är: *Julen kommer! Julen kommer!*

”JULEN MÅSTE BLIDKAS”

Mumintrollet förstår att det är något hemskt som är i görningen och att denna ”julen” måste blidkas med mat och paket för att eventuellt skona dem.

När julafton kommer sitter han darrande under julgranen och väntar på att ”julen” ska komma och hämta sina presenter.

Så småningom lägger sig dock lugnet, också för mumintrollet, eftersom det enda som händer är att skrutt och knytt tar för sig av maten, börjar öppna presenterna och ha trevligt tillsammans.

VÄRRE NÄR VI INTE HAR VARDAGEN

Vi är många som kan känna igen oss i det som händer i Mumindalen. Kanske i hysterin innan, allt måste bli klart och det måste bli bra. Reklam som anspelar på att det blir jul ändå, även om julsinkan bränns och vi inte hinner städa eller få ordning på paketen, träffar oss mitt i prick. Det blir jul ändå, och vi duger som vi är.

Men kanske känner vi också igen oss i bävan inför julen av erfarenheter av att katastrofen verkligen

»Var inte rädd för den verklighet som ljuset avslöjar. Det är just där som Gud möter och ger oss mod att ta ansvar för våra liv.«

Ibland blir livet svårt

För dig som söker hjälp för depression, ångest, kris, trauma eller annan livsproblematik finns möjlighet att träffa en psykoterapeut i Botkyrka församling. Du som till exempel är sjukskriven, arbetslös, pensionär eller studerande kan få nedläggning av avgiften.

KONTAKTA

Helena Enoksson, legitimerad psykoterapeut,
08 530 222 23
helena.enoksson@svenskakyrkan.se

inträffade. Att det var tomt bakom fasaden, att festen spårade ur, att de vuxna drack så mycket att de blev konstiga, oberäkneliga och farliga, att de slog och gick över gränser.

Det kan bli värre än vanligt när vi inte har vardagen med skola och jobb att hänga upp tillvaron på. Familjerelationerna ställs på sin spets, vi ska umgås, ha trevligt och uppfylla förväntningar.

HAN FÖDS BLAND DJUREN

Julevangeliet försöker hjälpa oss med allt detta. Är det något som är genomgående i berättelserna om hur Gud blir människa så är det bristerna.

Jesusbarnet föds utanför all ära och redbarhet i ett stall i en gudsförgäten håla. Vem som är hans mamma är uppenbart, fader okänd. De första som får veta att det kommit ett barn är herdarna, ”fula, skitiga och elaka” som en kollega kallade dem här i församlingstidningen för några år sedan.

Så är det när Gud blir människa. Han föds bland djuren, har ingen far och uppvaktas av de illa sedda.

Kan detta på något sätt hjälpa oss att leva med vår egen begränsning och brist? För det är vad det handlar om.

Om det ska bli en lika vit och lugn jul som det till sist blev i Mumindalen när rädslan släppte, behöver vi se verkligheten som den är och ta ansvar för vilka vi är och vad vi gör.

VAR INTE RÄDD

Var inte rädd! säger ängeln till Maria. *Var inte rädda!* sjunger änglarna för herdarna. Var inte rädd för den verklighet som ljuset avslöjar. Det är just där som Gud möter och ger oss mod att ta ansvar för våra liv. På riktigt.

Advent & jul i Botkyrka

BOTKYRKA KYRKA

Mässa

Första advent 3/12 • 11.00
Ingemar Sörqvist, präst.
Elisabeth Haag, musiker.
Botkyrka brass.

Konsert

Första advent 3/12 • 16.00
Messias av G F Händel – Del I,
delar av del II samt Hallelujakören.
Botkyrka Motettkör med vänner.
Orkester med tidstypiska instru-
ment. Elisabeth Haag, dirigent.
Fri entré – kollekt.

Mässa

Andra advent 10/12 • 11.00
Mats Ekström, präst.
Inga Simola, musiker.

Mässa

Tredje advent 17/12 • 11.00
Ingemar Sörqvist, präst.
Rune Karlsson, musiker.
Elisabeth Haag, körledare.
Botkyrka motettkör.

Konsert – orgeln 40 år

Tredje advent 17/12 • 16.00
Föreläsning om orgeln, Tomas och
Monika Svenske, orgelbyggare.
Konserten börjar 17.00. Musiker,
Rune Karlsson och Elisabeth Haag.
Ingemar Sörqvist, präst.

Julbön

Julafton 24/12 • 16.00
Beatrice Nyberg, präst.
Tobias Helldin, musiker.
Maria Munkesjö, sopran.

Midnattsmässa

Julafton 24/12 • 23.30
Ingemar Sörqvist, präst.
Mathias Kjellgren, musiker.
Natalie Hernberg, sopran.

Julotta

Juldagen 25/12 • 07.00
Ingemar Sörqvist, präst.
Merja Aapro, musiker.
Esa Aapro, musiker.

Julotta på finska

Juldagen 25/12 • 09.00
Lea Nattila, präst.
Merja Aapro, musiker.

Mässa

Annandag jul 26/12 • 11.00
Per Unsgaard, präst.
Mathias Kjellgren, musiker.

Mässa

Nyårsafton 31/12 • 11.00
Helena Enoksson, präst.
Inga Simola, musiker.

Samling vid krubban del 2

Trettondag jul 6/1 • 11.00
De tre vise männen.
Beatrice Nyberg, präst.
Tobias Helldin, musiker

TUMBA KYRKA

Mässa

Första advent 3/12 • 11.00
Telva Troncoso, präst.
Karolina Bråkenhielm, musiker.
Nya Kyrkokören.

Mässa

Andra advent 10/12 • 11.00
Martin Andersson, präst.
Gunnar Gillfors, musiker.

Luciatåg

Andra advent 10/12 • 13.30
Tumba kyrkas barnkör.

Ljus- och luciakonsert

Torsdag 14/12 • 18.00
Projektkören.

Mässa

Tredje advent 17/12 • 11.00
Jan Svensson, präst.
Elisabeth Edström, musiker.

Julkonsert

Tredje advent 17/12 • 18.00
Det är en ros utsprungen. Botkyrka
kammarkör och Nya Kyrkokören.
Botkyrka brassensemble

Samling vid krubban

Julafton 24/12 • 13.00
Martin Andersson, präst.
Karolina Bråkenhielm, musiker.
Mini- och Maxikören.

Mässa

Juldagen 25/12 • 11.00
Martin Andersson, präst.
Gunnar Gillfors, musiker.
Nya Kyrkokören.

Nyårsbön och konsert

Nyårsdagen 1/1 • 16.00
Karolina Bråkenhielm, flöjt.
Gunnar Gillfors, orgel och piano.

Mässa

Trettondag jul 6/1 • 11.00

Den Heliga natten

Söndag 7/1 • 16.00
Julorium av Hilding Rosen-
berg. En Vintersaga av Lars-Erik
Larsson. Botkyrka Kammarkör,
Botkyrka symfoniorkester.
Instrumentalister och solister.
Karolina Bråkenhielm, dirigent.
Martin Andersson, recitator.

Botkyrka kyrka

Ljusets kyrka

Tumba kyrka

FÖRSTA ADVENT
3 december

ANDRA ADVENT
10 december

TREDJE ADVENT
17 december

FJÄRDE ADVENT/JULAFTON
24 december

LJUSETS KYRKA

Mässa

Första advent 3/12 • 11.00
Lea Natilla, präst.
Inga Simola, musiker.

Adventskonsert på finska

Första advent 3/12 • 16.00
Lea Natilla, präst.
Inga Simola, musiker.
Självständighetsfest.

Mässa med stora och små

Andra advent 10/12 • 11.00
Beatrice Nyberg, präst.
Tobias Helldin, musiker.

Mässa

Tredje advent 17/12 • 11.00
Helena Enoksson, präst.
Tobias Helldin, musiker.

Vackraste julsångerna på finska

Tredje advent 17/12 • 16.00
Lea Natilla, präst.
Inga Simola, musiker.

Samling vid krubban

Julafton 24/12 • 11.00
Beatrice Nyberg, präst.
Tobias Helldin, musiker.

Mässa

Nyårsafton 31/12 • 11.00
Tobias Helldin, musiker.

TULLINGE KYRKA

Mässa

Första advent 3/12 • 11.00
Christina Hofgren, präst.
Anton Högberg, musiker.
Camilla Helander, musiker.
Kammarkören

Syföreningens julförsäljning

Första advent 3/12 • 12.30
Tullinge gård. Kaffeservering,
lotterier, försäljning av hembakat
och handarbeten.

Adventsgudstjänst

Första advent 3/12 • 16.00
Christina Hofgren, präst.
Camilla Helander, musiker.
Barnkören och Diskantkören.
Fackeltåg från Tullinge gård 15.40.

Luciakonserter

Lördag 9/12, Söndag 10/12 • 16.00
Biljett krävs. Barnkören och Dis-
kantkören under ledning av Camilla
Helander. Per Jansson, piano.
Eva Ellnemyr, präst.

Mässa med stora och små

Andra advent 10/12 • 11.00
Eva Ellnemyr, präst.
Camilla Helander, musiker.

Mässa

Tredje advent 17/12 • 11.00
Peter Johansson, präst.
Anton Högberg, musiker

Julkonsert

Tredje advent 17/12 • 18.00
Kammarkören under ledning av
Camilla Helander.
Peter Johansson, präst

Samling vid krubban med julspele

Julafton 24/12 • 09.30 och 11.00
Christina Hofgren, Eva Ellnemyr
och Anton Högberg.

Julbön

Julafton 24/12 • 17.00
Fredrik Lidé, präst.
Camilla Helander, musiker.

Midnattsmässa

Julafton 24/12 • 23.30
Christina Hofgren, präst.
Elisabeth Edström, musiker.

Julotta

Juldagen 25/12 • 07.00
Fredrik Lidé, präst.
Camilla Helander, musiker.
Kammarkören.

Vi sjunger julens sånger och psalmer

Annandag jul 26/12 • 16.00
Eva Ellnemyr, präst.
Camilla Helander och
Elisabeth Edström, musiker.
Damkören.

Nyårsbön

Nyårsafton 31/12 • 16.00
Peter Johansson, präst.
Anton Högberg, musiker.

Musikgudstjänst

Trettondag jul 6/1 • 16.00
Christina Hofgren, präst.
Anton Högberg, musiker.
Natalie Migdal, sång.

Lilla Dalen

Tullinge kyrka

Lida Idrottskyrka

Ängskyrkan

LIDA IDROTTSKYRKA

Julotta

Juldagen 25/12 • 07.00
Eva Ellnemyr, präst.
Anton Högberg, musiker.

ÄNGSKYRKAN

Festmässa

Första advent 3/12 • 11.00
Anna-Lena Eriksson, präst.
Liv Stenström, musiker. Ängskören.

Adventsgudstjänst med julspele

Första advent 3/12 • 16.00
Anna-Lena Eriksson, präst.
Elin Belani, musiker.
Barnkören och Diskantkören.

Julbasar

Lördag 9/12 • 10.30

Andakt och auktion

Lördag 9/12 • 14.00

Vi sjunger in julen

Andra advent 10/12 • 18.00
Anna-Lena Eriksson, präst.
Liv Stenström, musiker. Ängskören.

Luciagudstjänst

Onsdag 13/12 • 18.00
Anna-Lena Eriksson, präst.
Liv Stenström och Elin Belani, musiker.
Barnkören, Diskantkören och
Ungdomskören.

Psalmgudstjänst

Tredje advent 17/12 • 11.00
Ilona Kellner Berglund, präst.

Samling vid krubban

Julafton 24/12 • 11.00
Anna-Lena Eriksson, präst.
Elin Belani, musiker.
Barnkören och Diskantkören.

Midnattsmässa

Julafton 24/12 • 23.30
Anna-Lena Eriksson, präst.
Liv Stenström, musiker.
Ängskören.

Mässa

Annandag jul 26/12 • 11.00
Ilona Kellner Berglund, präst.
Liv Stenström, musiker.

Nyårsmässa

Nyårsafton 31/12 • 17.00
Anna-Lena Eriksson, präst.
Elin Belani, musiker.

VAR
INTE
RÄDD

JULDAGEN
25 december

ANNANDAG JUL
25 december

NYÅRSAFTON
31 december

NYÅRSDAGEN
1 januari

TRETTONDAGEN
6 januari

GOD JUL!